

Індія і Пакистан. Утворення Ізраїлю. Близькосхідна проблема. Іран. Арабський світ і сучасні конфлікти.

Міні-презентація · матеріал уроку без тестів

Що потрібно зрозуміти на уроці

Головна думка. Розпад британської колоніальної системи в Південній Азії привів 1947 р. до появи Індії та Пакистану, але поділ супроводжувався масовою міграцією, насильством і тривалим Кашмірським конфліктом. У Палестині рішення ООН про створення двох держав стало передумовою проголошення Ізраїлю 14 травня 1948 р. та тривалого арабо-ізраїльського протистояння.

- пояснювати причини поділу Британської Індії;
- характеризувати Кашмірську проблему;
- визначати риси політики Дж. Неру та Руху неприєднання;
- називати обставини створення Ізраїлю;
- характеризувати початок арабо-ізраїльського конфлікту;
- порівнювати проблеми державотворення в Південній Азії та Палестині.

1. Поділ Британської Індії

Після Другої світової війни головні політичні сили колонії мали різне бачення майбутнього: Індійський національний конгрес на чолі з Джавахарлалом Неру виступав за єдину Індію, тоді як Мусульманська ліга Мухаммеда Алі Джинни домогалася окремої мусульманської держави. «Акт про незалежність Індії», що набув чинності 15 серпня 1947 р., передбачив поділ колонії на Індійський Союз і Пакистан.

2. Ціна поділу: Пенджаб і Кашмір

Нові кордони не врахували багатьох історичних, етнічних і релігійних обставин. У Пенджабі розпочалися криваві зіткнення та масова міграція: переселення охопило близько 16 млн осіб. Особливо гострим став спір за Кашмір. Перша індо-пакистанська війна 1947–1949 рр. завершилася припиненням вогню за посередництва ООН, але сам конфлікт не був розв'язаний.

15.08.1947

Набуття чинності Актом про незалежність Індії; виникнення Індійського Союзу та Пакистану.

1947–1949

Перша індо-пакистанська війна через Кашмір.

01.01.1949

Домовленість про припинення вогню за посередництва ООН.

3. Індійська республіка і політика Неру

26 січня 1950 р. Індія стала суверенною демократичною республікою, залишаючись у Співдружності націй. Уряд Дж. Неру поєднував державний сектор економіки з приватною власністю, проводив аграрні перетворення та прагнув уникати міжрелігійних конфліктів. У зовнішній політиці Індія виступала проти колоніалізму й расизму та стала одним із засновників Руху неприєднання.

Рух неприєднання Міжнародне об'єднання держав, які проголосили неприєднання до військових союзів великих держав одним із принципів зовнішньої політики.

Кашмірська проблема Тривала територіальна суперечка між Індією та Пакистаном навколо Кашміру.

4. Подальше індо-пакистанське протистояння

Суперечка за Кашмір спричинила нову війну 1965 р. У 1971 р. криза Східного Пакистану переросла у громадянську та індо-пакистанську війну. Після капітуляції пакистанських сил 16 грудня 1971 р. на місці Східного Пакистану постала Народна Республіка Бангладеш. У 1998 р. Індія і Пакистан провели ядерні випробування, що зробило їхнє протистояння ще небезпечнішим.

1965

Друга індо-пакистанська війна.

1971

Третя індо-пакистанська війна;
утворення Бангладеш.

1998

Ядерні випробування Індії та
Пакистану.

5. Рішення ООН щодо Палестини

Після війни загострилася боротьба між британською адміністрацією, арабським і єврейським національними рухами в Палестині. 29 листопада 1947 р. Генеральна Асамблея ООН ухвалила резолюцію №181: британський мандат мав припинитися, а на території Палестини передбачалося створення єврейської й арабської держав; Єрусалим мав стати окремою адміністративною одиницею під контролем ООН. Єврейська сторона рішення прийняла, Ліга арабських держав — відхилила.

6. Створення Держави Ізраїль

14 травня 1948 р. Давід Бен-Гуріон проголосив створення Держави Ізраїль. Уже наступного дня розпочався наступ армій сусідніх арабських країн. Під час війни 1948–1949 рр. Ізраїль відстояв існування держави й установив контроль над ширшою територією, ніж було передбачено планом ООН. Арабська палестинська держава тоді не була створена.

29.11.1947

Резолюція Генеральної Асамблеї ООН №181.

14.05.1948

Проголошення Держави Ізраїль.

1948–1949

Перша арабо-ізраїльська війна.

7. Арабо-ізраїльські війни

Рік	Подія / наслідок
1956	Суецька криза: Ізраїль, Велика Британія і Франція воювали проти Єгипту; бойові дії припинили під тиском міжнародних сил.
1967	Шестиденна війна: Ізраїль завдав превентивного удару й захопив Синай, сектор Гази, Західний берег Йордану, Східний Єрусалим і Голанські висоти.
1973	«Війна Судного дня»: напад Єгипту й Сирії на Ізраїль; після важких боїв війна завершилась перемир'ям за участі США і СРСР.

8. Перший великий крок до миру

Після війни 1973 р. президент Єгипту Анвар Садат змінив зовнішньополітичний курс. У 1978 р. за посередництва президента США було погоджено Кемп-Девідські домовленості, а в березні 1979 р. Єгипет та Ізраїль підписали мирний договір. Ізраїль погодився вивести війська із Синайського півострова. Водночас палестинська проблема залишалася невирішеною.

9. Порівняння двох процесів державотворення

Південна Азія	Палестина / Ізраїль
Британська колонія розділена 1947 р. на Індію та Пакистан	Британський мандат у Палестині припинено; ООН запропонувала дві держави
Релігійно-територіальний конфлікт зосередився передусім навколо Кашміру	Конфлікт зосередився навколо території Палестини, Єрусалима й взаємного визнання
Масова міграція та кілька індо-пакистанських воєн	Війна 1948–1949 рр., наступні арабо-ізраїльські війни та проблема біженців
Індія і Пакистан виникли як окремі держави 1947 р.	Ізраїль утворився 1948 р.; арабська палестинська держава тоді не постала

Підсумок уроку

Деколонізація не завжди означала мирне й безконфліктне державотворення. Поділ Британської Індії та припинення британського мандату в Палестині показали, як релігійні, етнічні, територіальні й геополітичні суперечності могли перетворювати здобуття незалежності на тривале міжнародне протистояння.